Commissie Bos, Subcommissie III (Onderwijs)
NA Commissie Herziening Grondwet 1914-1916, inv.nr. 4.

Overzicht van het verhandelde, benevens de besluiten, genomen in Subcommissie III (voorwaarden voor de subsidieering van het bijzonder onderwijs)

Voorzitter: de Heer De Savornin Lohman.
7e Vergadering, gehouden in het gebouw der Tweede Kamer op Dinsdag 13 April 1915, des avonds te 8 uur.
Aanwezig alle leden, te weten met den Voorzitter de Heeren Ter Laan, Roodhuyzen, Tydeman en Van Wijnbergen, alsmede de Secretaris De Jonge.

De Notulen der 6e vergadering, door den Voorzitter reeds voorloopig goedgekeurd en aan de leden rondgezonden, worden ongewijzigd vastgesteld.

Tekst der artikelen
De Voorzitter stelt thans aan de orde de definitieve vaststelling van den tekst der artikelen.

artikel 0
Op voorstel van den Heer Roodhuyzen wordt het woord "betreffende" geplaatst achter "lager onderwijs."

artikel 2 bis
"De in de school toegelaten kinderen" wordt veranderd in "De tot de school" enz.
De Heer Roodhuyzen vestigt er de aandacht op, dat indien het voorstel van Subcommissie IV wordt aangenomen, hier de vermelding van vak j behoort te vervallen.

artikel 4
Onveranderd goedgekeurd, na eene opmerking van den Heer Tydeman, dat niet de scholen , doch de besturen geheel of gedeeltelijk uit openbare kassen worden onderhouden, welke opmerking door den Voorzitter werd beantwoord met eene verwijzing naar art. 59, eerste lid, 7e bis.

artikel 12
Art. 12 wordt onveranderd goedgekeurd, na aanteekening, dat de Heer Ter Laan ook wel gemeentelijke kweekscholen zou wenschen te behouden. In de Toelichting zal worden vermeld, dat de beslissing omtrent gemeentelijke kweekscholen bij Subcommissie IV behoort.

artikel 12 bis
De woorden "vóór zij op de school worden toegelaten" worden gewijzigd in "vóór zij tot de school" enz.

artikelen 14, 16, 19
De artt. 14, 16 en 19 worden onveranderd goedgekeurd.

artikel 20

Ten aanzien van het eerste en derde lid van art. 20 merkt de Voorzitter op, dat de invoeging van de "stichting eener nieuwe school" waarschijnlijk overbodig is, daar art. 18 er reeds in voorziet.
De Heer Ter Laan acht die invoeging niet overbodig, omdat Gedeputeerde Staten ook moeten kunnen bepalen op welke plaats de school zal verrijzen.
Nadat de Voorzitter er op gewezen heeft, dat art. 19, eerste lid, a hierin voorziet, heeft de Heer Ter Laan geen bezwaar de voorgestelde wijziging te doen vervallen.
Ook de tweede zin uit de Toelichting op art. 20 vervalt dan.
Ten aanzien van het nieuwe tweede lid van art. 20 wenscht de Heer Roodhuyzen ook hier een met redenen omkleed besluit van Gedeputeerde Staten, en stelt daarom voor "Insgelijks" te veranderen in "Op dezelfde wijze."
De Voorzitter acht het beter hierin te voorzien door achter het woord "kan" te lezen: "bij een met redenen omkleed besluit." Aldus besloten.

artikel 21
Bij art. 21 merkt de Heer Roodhuyzen op, dat uit dezen tekst ook kan worden afgeleid, dat het schoolhoofd met iederen onderwijzer afzonderlijk de daargenoemde onderwerpen kan bespreken, zoodat de schoolvergadering hier niet uit volgt.
De Heer Ter Laan wil dan het woord "schoolvergadering" opnemen.
De Heer Tydeman is daar zeer tegen. Na nog eenige besprekingen, waarbij ook het woord "meerdere" als een germanisme wordt verwijderd, wordt het slot aldus gelezen: "en, zoo de regeling voor meer dan eene school gelijkelijk werkt, door de hoofden dier scholen, na bespreking met de gezamenlijke onderwijzers, onder goedkeuring" enz. In de toelichting zal dan nog worden vermeld, dat het natuurlijk niet de bedoeling is, dat alle onderwijzers van alle scholen in de gemeente moeten bijeenkomen.

artikel 22
Op voorstel van den Heer Roodhuyzen worden de woorden "van de godsdienstleeraren" achter het woord "godsdienstonderwijs" geplaatst. Er ontstaat nog eenige discussie over wie met "godsdienstleeraren" bedoeld worden, doch nu dit woord in het bestaande artikel reeds voorkomt zal het artikel niet verder gewijzigd worden.

artikel 24
De Heer Ter Laan zou in art. 24 niet meer van het "bijstaan" van het hoofd der school door de onderwijzers willen spreken; de onderwijzers vinden het eene onaangename uitdrukking, en zij is ook niet juist.
De Voorzitter zegt, dat men zou kunnen lezen: "naast het hoofd staat een onderwijzer" enz.
De Heer Tydeman wijst er op, dat men bij verandering de geheele wet er op zou moeten nalezen; hij is tegen wijziging. Besloten wordt het artikel niet nader te veranderen.

artikel 29 bis
Bij art. 29 bis vraagt de Heer Roodhuyzen wie de straf van mondelinge berisping oplegt?
De Voorzitter antwoord hierop: B. en W.
De Heer Roodhuyzen zou dan de straffen, genoemd onder a, b en c door B. en W., en die genoemd onder d. en e door den Raad willen zien opgelegd.

Na eenige discussie, waarbij de Heer Tydeman verklaart tegen de geheele lijst van straffen te zijn, en de Heer Roodhuyzen de opklimming in de straffen verdedigt, wordt besloten den aanhef van art. 29bis te doen luiden: "De volgende straffen kunnen door burgemeester en wethouders aan den onderwijzer worden opgelegd:" Het laatste lid wordt aldus gelezen: "Van het besluit tot schorsing staat beroep open" enz.

artikel 30
Artikel 30 wordt goedgekeurd.

artikel 59
Bij de eerste der vier nieuwe alinea's aan artikel 59 toe te voegen, vraagt de Heer Tydeman, of het onderwijs in vak k meetelt bij de berekening van de 22 uur.
De Voorzitter antwoordt hierop toestemmend, indien het onderwijs in de school, niet echter als het in afzonderlijke naai- en breischooltjes wordt gegeven.
De cijfers in het tweede lid onder a zullen in de toelichting nader worden verklaard, tengevolge waarvan de noot vervalt.

tweede lid, b
De Voorzitter herinnert er aan, dat thans nog over het tweede lid b moet worden gestemd.
De Heer Roodhuyzen merkt op, dat, welk getal men ook neemt, dit op zichzelf geen waarborgen geeft, dat het ontbrekende niet door contributie wordt bijeengebracht.
De Heer Tydeman zou b willen schrappen. Hij is van oordeel, dat het oprichten van dergelijke bijzonder goed ingerichte scholen zeer nuttig kan zijn.
De Voorzitter is het daarmee eens, en herhaalt, dat hij het niet billijk vindt, dat scholen met meer dan ƒ80,- schoolgeld in het geheel geen subsidie krijgen.
De Heer Ter Laan is voor het behoud der bepaling, doch wil ƒ80,- veranderen in ƒ50,- omdat, nu de 100% aan het bijzonder onderwijs wordt uitgekeerd, en blijkens de statistiek dit onderwijs ± ƒ40,- per kind kost, (ruim genomen ƒ50,-) het meerdere eene anti-sociale daad zou zijn, gelijk vroeger door hem breedvoerig is betoogd.
De Voorzitter wil eerst doen stemmen over het behoud van b, daarna over het getal.
Vóór het behoud der bepaling, de Heer Ter Laan, en tegen: de Heeren Tydeman, Van Wijnbergen, Roodhuyzen en de Voorzitter.
In de toelichting zal dan worden vermeld, dat door het bepaalde onder d en de wijziging van het eerste lid sub 1e., nl. dat de instelling of de vereeniging en het bestuur geldelijk onafhankelijk moeten zijn van het aan de school verbonden personeel, het onder b bepaalde kan vervallen.

tweede lid, d
Bij d geeft de quaestie, of eene school gehouden wordt als winstgevend bedrijf" aanleiding tot besprekingen.
De Heer Tydeman zou d willen lezen: "waarvan blijkt, dat zij doorgaans winst opleveren." Tenslotte wordt besloten dat bepaalde onder d te doen luiden: "waarvan blijkt, dat zij gehouden worden als winstgevend bedrijf, of doorgaans winst opleveren."
De Voorzitter verdaagt hierna de vergadering tot een nader te bepalen dag.